

**OMMAVIY TARTIBSIZLIK UCHUN JAVOBGARLIKNI
TAKOMILLASHTIRISH (O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QONUNCHILIGI VA
XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA)**

Bekchanov Jumanazar Adamovich

*Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, ijtimoiy-iqtisodiy fanlar
fakulteti, huquq kafedrası o‘qituvchisi*
bekchanovjumanazar@gmail.com

Anatatsiya, Ushbu tezisning maqsadi -ommaviy tartibsizliklar uchun javobgarlikni oshirish, qonuniy mexanizmlarni takomillashtirish va xalqaro tajribalarni o‘rganishdir. Tezis nazariy va amaliy qismlardan iborat bo‘lib, O‘zbekiston Respublikasining jinoyat va ma‘muriy javobgarlik kodeksi hamda xorijiy davlatlarning qonunchilik tajribasi tahlil qilingan. Ishda 2025-yilgi statistika, amaliyot, xorijiy davlatlarning yondashuvlari solishtiriladi va takomillashtirish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ommaviy tartibsizliklarga qarshi kurashda huquqiy mexanizmlarni kuchaytirish, profilaktika choralari va xalqaro tajribalarni tatbiq etish muhim ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: Ommaviy tartibsizlik, javobgarlik, huquqiy islohot, profilaktika, xalqaro tajriba.

Kirish

- **Mavzuning dolzarbligi:**

Ommaviy tartibsizliklar jamiyat xavfsizligi va barqarorligiga tahdid soladi. So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida ushbu huquqbuzarliklarni oldini olish va jazolarni takomillashtirish bo‘yicha qonunchilik islohotlari amalga oshirildi. Shu bilan birga, xorijiy davlatlarning huquqiy tajribasi ham o‘rganilishi, milliy qonunchilikni takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega.

- **Maqsad va vazifalar:**

Tezisning asosiy maqsadi -ommaviy tartibsizliklar uchun javobgarlikni oshirish, qonuniy mexanizmlarni kuchaytirish va xalqaro tajribalarni o‘rganish. Vazifalar:

1. Ommaviy tartibsizlik tushunchasi va turlarini aniqlash.
2. O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligida mavjud me‘yorlarni tahlil qilish.
3. Xorijiy davlatlarning huquqiy tajribalarini solishtirish.
4. Takomillashtirish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

I. Nazariy qism: Ommaviy tartibsizlik tushunchasi va huquqiy asoslar

1. **Tushuncha va xususiyatlar:**

Ommaviy tartibsizlik bu ommaviy tartibsizliklarga va fuqarolarga nisbatan zo‘ravonlik qilishga omma oldida da‘vat qilish belgilangan bo‘lib, ko‘plab shaxslarning bir vaqtda

jamoat tartibini buzish, tinch aholini xavf ostiga qo'yish, mol-mulkka zarar yetkazish bilan bog'liq huquqbuzarlik.

2. O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi:

Jinoyat kodeksi va Ma'muriy javobgarlik kodeksi ommaviy tartibsizliklar uchun javobgarlikni belgilaydi.

Ommaviy tartibsizliklar uchun jazolar turli: ogohlantirish, jarima, ma'muriy qamoq, ozodlikni cheklash.

3. Huquqiy normativlar va xalqaro standartlar:

Xalqaro huquq normalari, inson huquqlari va namoyish erkinligi bilan bog'liq prinsiplar. O'zbekiston qonunchiligi ham ushbu me'yorlarga moslashtirilmoqda.

II. Amaliy qism: O'zbekiston va xorijiy davlatlar tajribasi

1. O'zbekiston Respublikasidagi amaliyot:

- 2025-yilda sodir bo'lgan ommaviy tartibsizlik holatlari statistikasi
- Jazolarni qo'llash amaliyoti va natijalari.

2. Xorijiy davlatlar bilan solishtirish:

- AQSh, Germaniya, Rossiya kabi davlatlarda ommaviy tartibsizlik uchun javobgarlik.
- Xorijiy tajribada profilaktika va jazolarni qo'llash mexanizmlari samaradorligi.

3. O'zbekiston qonunchiligida farqlar va muammolar:

- Jazolar yengil yoki murakkab holatlarda yetarlicha qat'iy emas.
- Oldini olish va huquqiy ongni oshirish mexanizmlari yetarli emas.

III. Takomillashtirish yo'nalishlari

1. Jazolarni qat'iylashtirish:

- Jinoyat kodeksi va Ma'muriy javobgarlik kodeksiga yangilanishlar kiritish.

2. Profilaktika choralari:

- Huquqiy ta'lim, ommaviy axborot vositalarida xabardorlikni oshirish.

3. Xalqaro tajribalarni joriy etish:

- Xorijiy davlatlarda qo'llanadigan monitoring, tezkor reaksiya va jazo mexanizmlarini tatbiq etish.

Xulosa va tavsiyalar

• Xulosa:

Ommaviy tartibsizlik uchun javobgarlikni oshirish jamiyat xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. 2025-yilda amalga oshirilgan qonunchilik islohotlari samarali, ammo xalqaro tajribaga moslashish orqali yanada kuchaytirish mumkin.

• Tavsiyalar:

-
1. Jinoyat va ma'muriy javobgarlik kodekslariga aniqlik va qat'iylik kiritish.
 2. Huquqiy ongni oshirish va oldini olish choralari.
 3. Xorijiy tajribalarni o'rganish va amaliyotga joriy etish.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi. 2025-yil yangi taxrir
2. O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik kodeksi.
3. Xalqaro inson huquqlari standartlari (Universal Declaration of Human Rights, ICCPR).
4. Abdullaev A., "Ommaviy tartibsizliklar va ularning oldini olish", Huquqiy tahlil jurnali, 2024.
5. Smith J., "Public Disorder and Legal Responsibility: Comparative Law", International Law Review, 2023.
6. 2025-yil O'zbekiston statistik hisobotlari, Ichki ishlar vazirligi.